

Dictamen en relació amb una consulta sobre l'accés d'un progenitor a la informació sobre la inscripció a les Proves d'Accés a la Universitat de la seva filla

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit sobre l'accés sol·licitat per part d'un progenitor a la informació sobre la inscripció a les Proves d'Accés a la Universitat (PAU) de la seva filla menor major de 14 anys, de qui té la potestat parental compartida.

En concret, planteja les qüestions següents:

- Si cal el consentiment de la filla per accedir a les seves dades personals.
- Si es pot facilitar al progenitor sol·licitant la documentació aportada per la filla per a beneficiar-se de l'exempció total del pagament de l'import de la taxa de les PAU (acreditació de la condició de víctima de violència de gènere de l'altre progenitor).

Analitzada la consulta i la documentació que l'acompanya, vista la normativa vigent aplicable, i d'acord amb l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el següent dictamen.

I

(...)

II

En la consulta es planteja, d'entrada, el dubte de si el progenitor requereix comptar amb el consentiment o l'autorització de la filla, major de 14 anys i menor de 18 anys, per accedir a les seves dades personals, en aquest cas, relacionades amb la seva inscripció a les PAU.

L'article 15 del Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d'abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD) reconeix el dret de la persona afectada a accedir a la pròpia informació personal de què disposi el responsable del tractament i a obtenir-ne la informació que especifica el mateix article (les finalitats, les categories de dades, els destinataris als quals es comunicaran, el termini previst de conservació de les dades, els drets relatius a la protecció de les seves dades que pot exercir, quan s'escaigui la informació sobre l'origen de les dades, sobre l'existència de decisions automatitzades i les garanties en cas de transferències internacionals). A més, aquest dret abasta la possibilitat d'obtenir una còpia de les dades personals objecte del tractament (apartat 3).

En relació amb l'exercici del dret d'accés, així com de la resta de drets a l'autodeterminació informativa, l'article 12 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD), disposa el següent:

“1. Los derechos reconocidos en los artículos 15 a 22 del Reglamento (UE) 2016/679, podrán ejercerse directamente o por medio de representante legal o voluntario.

(...)

5. Cuando las leyes aplicables a determinados tratamientos establezcan un régimen especial que afecte al ejercicio de los derechos previstos en el Capítulo III del Reglamento (UE) 2016/679, se estará a lo dispuesto en aquellas.

6. En cualquier caso, los titulares de la patria potestad podrán ejercitar en nombre y representación de los menores de catorce años los derechos de acceso, rectificación, cancelación, oposición o cualesquiera otros que pudieran corresponderles en el contexto de la presente ley orgánica.

(...).”

L'article 12.6 de l'LOPDGDD preveu que “en qualsevol cas” els titulars de la potestat parental podran exercir els drets en relació amb els menors de 14 anys. Ara bé, com ha fet avinent aquesta Autoritat en ocasions anteriors (entre d'altres, els dictàmens CNS 58/2017, CNS 10/2018, CNS 9/2019, CNS 17/2021 o CNS 44/2021, disponibles al web de l'Autoritat), aquesta previsió normativa no exclou la possibilitat que aquests mateixos titulars puguin exercir els drets a l'autodeterminació informativa també en relació amb menors d'edat majors de 14 anys, atesa la normativa aplicable.

Cal tenir present que l'article 236-1 del Llibre segon del Codi Civil de Catalunya (en endavant, CCC), aprovat per la Llei 25/2010, del 29 de juliol, disposa que els progenitors són els titulars de la potestat parental respecte els fills menors no emancipats.

L'exercici de la potestat parental sobre els fills comporta la representació legal d'aquests, tal com estableix l'article 236-18.1 del CCC. L'apartat segon del mateix article 236-18 del CCC exclou de la representació legal dels fills, entre d'altres, “els actes relatiu als drets de la personalitat, llevat que les lleis que els regulin estableixin una altra cosa.” En aquest cas, la possibilitat que el dret d'accés s'exerceixi per representació està expressament prevista a l'article 12 de l'LOPDGDD.

Per tant, els pares dels menors d'edat, en la mesura que exerceixen la representació legal d'aquests en base al que disposa la normativa citada, han de poder exercir els drets a l'autodeterminació informativa en nom i representació dels menors i, en conseqüència, han de poder tenir accés a la informació dels menors, en els termes de l'article 15 de l'RGPD, i, si escau, exercir la resta de drets previstos a la normativa.

Això, sens perjudici que la normativa de protecció de dades estableixi, com a norma general, que els menors d'edat que siguin majors de 14 anys, han de poder exercir els drets d'autodeterminació informativa per ells mateixos.

En aquest sentit, atès que els menors que siguin majors de 14 anys tenen la capacitat de consentir el tractament de dades de caràcter personal (article 7.1 LOPDGDD), aquests també han de poder exercir els drets inherents a l'autodeterminació informativa, perquè

no tindria sentit reconèixer-los capacitat per consentir el tractament i no per exercir els drets a l'autodeterminació informativa.

En qualsevol cas, com ha fet avinent aquesta Autoritat abastament en els dictàmens abans citats, que la normativa prevegi l'exercici dels drets esmentats per part dels menors majors de 14 anys no ha de portar a concloure que els pares que ostenten la potestat parental no puguin accedir a la informació d'aquests o exercir la resta de drets a l'autodeterminació informativa.

En aquest sentit, cal tenir en compte que la potestat parental és una funció inexcusable que s'exerceix en interès dels fills (article 236-2 CCC) i que l'ordenament jurídic atribueix als titulars de la potestat parental una sèrie de deures en relació amb els fills (article 236-17.1 CCC), que justificaria l'accés a la informació dels menors sotmesos a la seva potestat i, per extensió, l'exercici de la resta de drets a l'autodeterminació informativa en representació dels menors d'edat, inclosos els menors que siguin majors de 14 anys.

Fer notar que les previsions del CCC citades no preveuen que l'exercici de drets per part dels titulars de la potestat parental en l'àmbit que ens ocupa quedi supeditat a la prèvia autorització o vistiplau del propi menor. Entre d'altres coses, perquè això desvirtuaria el propi exercici i finalitat de la potestat parental.

Per tant, sens perjudici que la filla menor major de 14 anys pugui exercir els drets a l'autodeterminació informativa per si mateixa, el pare, qui ostentaria la potestat parental compartida per la informació de què es disposa, també ha de poder, amb caràcter general, exercir aquests drets en nom i representació de la menor, sense necessitat d'autorització o consentiment d'aquesta.

En aquest punt, fer notar que, en determinats casos, atesa la concurrència de determinades circumstàncies i d'acord amb la normativa aplicable, l'exercici d'aquests drets per part dels pares o representants legals podria veure's limitat.

Així, en cas que la potestat parental es trobés suspesa (article 336-6 CCC), l'exercici dels drets en qüestió per part de la persona que exerceix la dita potestat parental quedaria impossibilitat, al menys, mentre duri la suspensió o la privació de la dita potestat.

També caldria tenir en compte la possible existència d'un conflicte d'interessos entre el progenitor que exerceix la potestat parental i els fills menors (apartat segon de l'article 238-16.2.c) CCC).

En relació amb aquesta circumstància, cal tenir en compte l'article 17.1 de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA), segons el qual *"els infants i els adolescents poden exercir i defensar ells mateixos llurs drets, llevat que la llei limiti aquest exercici. En qualsevol cas, poden fer-ho mitjançant llurs representants legals, sempre que no tinguin interessos contraposats als propis"*.

Segons disposa l'article 5 de l'LDOIA:

"1. L'interès superior de l'infant o l'adolescent ha d'ésser el principi inspirador i fonamentador de les actuacions públiques.

- 2. Les normes i les polítiques públiques han d'ésser avaluades des de la perspectiva dels infants i els adolescents, per garantir que inclouen els objectius i les accions pertinents adreçats a satisfer l'interès superior d'aquestes persones. Els infants i els adolescents han de participar activament en aquesta avaluació.*
- 3. L'interès superior de l'infant o l'adolescent ha d'ésser també el principi inspirador de totes les decisions i actuacions que el concerneixen adoptades i dutes a terme pels progenitors, pels titulars de la tutela o de la guarda, per les institucions públiques o privades encarregades de protegir-lo i d'assistir-lo o per l'autoritat judicial o administrativa.*
- 4. Per a determinar l'interès superior de l'infant o l'adolescent se n'han d'atendre les necessitats i els drets, i s'ha de tenir compte la seva opinió, els seus anhels i aspiracions, i també la seva individualitat dins el marc familiar i social”.*

D'acord amb aquestes previsions normatives, l'exercici dels drets d'autodeterminació informativa en representació dels menors que els pares o representants legals han de poder exercir amb caràcter general pot veure's limitat si el responsable considera que hi ha un conflicte entre aquests i el propi menor, cas en el qual ha de prevaldre el principi general de protecció de l'interès superior del menor (article 5 LDOIA), en els termes previstos a la normativa.

En la consulta no consta que en el cas concret concorrin circumstàncies com les exposades (potestat suspesa i/o conflicte d'interès amb la menor, ni que la persona sol·licitant hagi tingut participació en els fets que han donat lloc a la situació de violència).

Per tant, i sens perjudici que escaigui donar trasllat de la sol·licitud a la menor (major de 14 anys) i a l'altre progenitor, i del qual en resulti informació que pugui portar a fer una valoració diferent, el pare ha de poder exercir, en representació de la seva filla menor, el dret d'accés previst a l'article 15 RGPD, i accedir a la informació de la seva filla de què disposi l'administració en relació amb la inscripció a les PAU, sense necessitat del seu consentiment.

III

Centrant-nos en la sol·licitud d'accés a què fa esment la consulta, en el present cas el progenitor demana accedir i obtenir còpia concretament de la sol·licitud d'inscripció a les PAU de la seva filla, així com de la taxa i de la documentació presentada que li hauria permès beneficiar-se de l'exempció del pagament del seu import.

Aquesta documentació, de la qual l'administració adjunta còpia, comprèn una còpia del llibre de família i un certificat que acredita la condició de víctima de violència de gènere de l'altre progenitor.

Segons l'article 27.2-3.e) del Text refós de la Llei de taxes i preus públics de la Generalitat de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 3/2018, de 25 de juny, les víctimes de violència de gènere i llurs fills dependents resten exempts del pagament de la taxa per a la inscripció a les PAU.

Vist això, la informació sobre la inscripció a les PAU respecte la qual el progenitor vol accedir i obtenir-ne una còpia inclou no només dades referides a la seva filla i a ell

mateix, a què podria tenir accés sobre la base dels articles 15 de l'RGPD i 12 de l'LOPDGDD, abans examinats, sinó també dades de l'altre progenitor.

La consulta planteja, en concret, si es pot lliurar al progenitor que sol·licita accedir a l'expedient el certificat esmentat però cal tenir en compte que la concurrència d'aquest supòsit que dona dret a l'exempció del pagament de la matrícula també s'ha de fer constar, per la informació de què es disposa, en la mateixa sol·licitud d'inscripció a les PAU (apartat "tipus de matrícula").

L'accés del progenitor sol·licitant a la informació de l'altre progenitor constitueix un tractament de dades (article 4.2) RGPD) que, per a ser lícit (article 5.1.a) RGPD), requereix comptar amb la concurrència d'alguna de les bases jurídiques establertes a l'article 6.1 de l'RGPD. En aquest sentit, l'article 6.1.c) de l'RGPD disposa que el tractament serà lícit si *"es necesario para el cumplimiento de una obligación legal aplicable al responsable del tratamiento"*.

Per la seva part, l'article 86 de l'RGPD disposa que *"los datos personales de documentos oficiales en posesión de alguna autoridad pública o u organismo público o una entidad privada para la realización de una misión en interés público podrán ser comunicados por dicha autoridad, organismo o entidad de conformidad con el Derecho de la Unión o de los Estados miembros que se les aplique a fin de conciliar el acceso del público a documentos oficiales con el derecho a la protección de los datos personales en virtud del presente Reglamento."*

En aquest sentit, caldria tenir en compte la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern (en endavant, LTC), que té per objecte regular i garantir la transparència de l'activitat pública.

La disposició addicional primera de l'LTC estableix que *"l'accés dels interessats als documents dels procediments administratius en tràmit es regeix pel que determina la legislació sobre règim jurídic i procediment administratiu"*.

D'acord amb aquesta previsió, quan la sol·licitud d'accés s'efectuï per una persona interessada en un procediment administratiu que estigui en tràmit serà d'aplicació la normativa de procediment administratiu.

A aquest respecte l'article 53.1.a) de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPAC), reconeix a les persones interessades en un procediment administratiu el dret a accedir i a obtenir una còpia dels documents continguts en els procediments en els quals tenen aquesta condició.

I, en el mateix sentit, l'article 26 de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, reconeix que els ciutadans que tenen la condició de persones interessades en un procediment administratiu en tramitació tenen dret a accedir a l'expedient i a obtenir còpia dels documents que en formen part.

En el present cas, caldria tenir present que el progenitor, en la mesura que exerceix la representació legal de la menor, tindria la condició de persona interessada (article 4 LPAC) i que, segons consta en la documentació adjuntada, ens trobaríem davant un

procediment no finalitzat en el moment de la sol·licitud d'accés. Per tant, hauria de tenir-se en compte el dret d'accés que regula la normativa de procediment administratiu.

La legislació de procediment administratiu aplicable reconeix el dret de les persones interessades a accedir a la informació que consta en el procediment i a obtenir-ne còpies en uns termes força amplis. Això no significa però que aquest dret d'accés sigui un dret absolut. Cal tenir present que si entra en conflicte amb altres drets, com podria ser en aquest cas el dret fonamental a la protecció de dades personals (article 18.4 CE), caldrà fer una ponderació dels diferents drets en joc, per tal de decidir quin ha de prevaldre i en quina mesura.

De fet, la mateixa LPAC estableix que cal aplicar les limitacions previstes en la legislació de transparència quan regula l'obtenció de còpies o l'accés a l'expedient de les persones interessades en el tràmit d'audiència previst a l'article 82.1. Aquesta previsió s'ha d'entendre també d'aplicació respecte del dret d'accés previst a l'article 53.1.a) de l'LPAC, i, en conseqüència, seria d'aplicació el que estableixen els articles 23 i 24 de l'LTC.

IV

Vist això, l'accés del progenitor a la informació relativa a l'altre progenitor que consta en la documentació demanada requeriria d'una ponderació raonada entre l'interès públic en la divulgació de la informació i els drets de la persona afectada, tal com disposa l'article 24.2 de l'LTC:

"2. Si es tracta d'altra informació que conté dades personals no incloses a l'article 23, es pot donar accés a la informació, amb la prèvia ponderació raonada de l'interès públic en la divulgació i els drets de les persones afectades. Per a dur a terme aquesta ponderació s'ha de tenir en compte, entre altres, les circumstàncies següents:

- a) El temps transcorregut.*
- b) La finalitat de l'accés, especialment si té una finalitat històrica, estadística o científica, i les garanties que s'ofereixin.*
- c) El fet que es tracti de dades relatives a menors d'edat.*
- d) El fet que pugui afectar la seguretat de les persones."*

Als efectes de la dita ponderació, caldria tenir especialment en compte la naturalesa de la informació objecte de l'accés. Si bé l'accés al nom i cognoms de l'altre progenitor no sembla que hagués de plantejar problemes des de la perspectiva de la protecció de dades, en la mesura que ambdós progenitors exerceixen la potestat parental respecte la filla conjuntament (article 236-8 CCC) i, per tant, es podria considerar que la identitat de la mare és també informació que afecta la seva filla, i a què podria tenir accés, la informació afectada per l'accés va més enllà d'aquestes dades merament identificatives i revela l'existència d'una situació d'especial vulnerabilitat en l'altre progenitor, com és el fet de ser víctima de violència de gènere.

Malgrat no tractar-se d'una categoria especial de dades personals, en els termes de l'article 9 de l'RGPD, es tracta d'informació mereixedora d'una especial reserva o confidencialitat, tal com es desprèn de la normativa sectorial que resulta d'aplicació.

En aquest sentit, la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, disposa que *“en las actuaciones y procedimientos relacionados con la violencia de género se protegerá la intimidad de las víctimas; en especial, sus datos personales, los de sus descendientes y los de cualquier otra persona que esté bajo su guarda o custodia”* (article 63.1).

També, pel que fa a aquells casos de violència de gènere associada a actes de violència sexual, la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, disposa que *“en las actuaciones y procedimientos relacionados con la violencia sexual se protegerá la intimidad de las víctimas, y en especial sus datos personales”* (article 50.1).

Alhora, la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, estableix, com a principi orientador en les intervencions dels poders públics, *“el compromiso activo de garantizar la protección de les dades de caràcter personal de les dones en situació de violència (...)”* (article 7.1).

Cal tenir present en aquests casos la major afectació que per a la privacitat de les persones víctimes de violència de gènere pot tenir la revelació d'aquesta condició, atès que podria veure's compromesa la seva seguretat personal. Les especials necessitats de protecció de les dades d'aquest col·lectiu vulnerable obliga a extreure les precaucions en el tractament d'aquest tipus d'informació i, per tant, això hauria d'actuar com a límit al dret d'accés a aquest tipus d'informació per un tercer.

Al seu torn, caldria tenir present que en un cas com l'examinat la persona sol·licitant és l'ex parella de la persona víctima de violència de gènere, a qui es refereix la informació sol·licitada, i no es disposa d'informació suficient sobre la situació actual personal i/o judicial entre ambdós progenitors.

En atenció a quina sigui aquesta situació i a la vista de les situacions que poden justificar el reconeixement de la condició de víctima de violència de gènere (Acord de la Conferència Sectorial d'Igualtat, d'11 de novembre de 2021, aprovat per Resolució de 2 de desembre de 2021, de la Secretaria d'Estat d'Igualtat i contra la Violència de Gènere), revelar informació sobre la víctima podria resultar contraproduent i, fins i tot, podria posar en risc la integritat física de la progenitora afectada.

La informació sobre el fet que la filla ha gaudit d'una exempció a la matrícula vinculada a l'existència d'una situació de violència de gènere, pot tenir rellevància per al progenitor sol·licitant des del punt de vista econòmic. De fet, en atenció als termes de la sol·licitud d'accés, sembla desprendre's que la petició de la documentació vindria motivada pel fet d'haver tingut coneixement d'aquesta gratuïtat a través d'una comunicació rebuda des del centre d'estudis de la filla.

Segons el conveni regulador del divorci, del qual s'adjunta còpia, ambdós progenitors tindrien l'obligació de satisfer les despeses extraordinàries de la menor per parts iguals,

entre les quals, les relatives a matrícules i altres despeses escolars. Per tant, l'existència d'una exempció afecta els dos progenitors.

Per altra banda, i llevat que el progenitor hagués participat d'alguna manera en la situació de violència de gènere que li permetés tenir-ne un coneixement directe (circumstància que es desconeix atesa la informació disponible), si en la comunicació provinent del centre d'estudis de la filla només s'identificava l'existència d'una situació de violència de gènere, però no s'identificava qui n'era la víctima, això pot generar en el progenitor sol·licitant el dubte de si la víctima directa de la violència de gènere és la filla, l'altre progenitor o ambdues persones.

I, en definitiva, qualsevol progenitor que exerceixi la potestat parental té un interès legítim en conèixer si en l'entorn familiar de la filla menor s'ha produït una situació de violència de gènere, atès que és una situació que afecta, o pot acabar afectant, la pròpia menor.

Tenint en compte aquestes circumstàncies resultaria justificat l'accés a l'esmentat certificat en la mesura que només hi constés la informació relativa a l'existència d'una situació de violència de gènere, la persona que l'ha sofert i l'exempció a la taxa d'inscripció a les PAU derivada d'aquesta circumstància.

En tot cas, seria convenient donar trasllat de la sol·licitud rebuda a la progenitora afectada, per tal que pugui fer les al·legacions que consideri convenientes.

Conclusions

L'exercici dels drets a l'autodeterminació informativa pel progenitor que ostenta la potestat parental compartida de la menor major de 14 anys no requereix d'autorització d'aquesta menor, sens perjudici que pogués veure's limitat, si escau, en determinats casos per l'interès superior de la menor.

En atenció a la informació de què es disposa, resultaria justificat l'accés del progenitor al certificat que acredita la condició de víctima de violència de gènere de l'altre progenitor aportat en el procés d'inscripció de la filla comuna si només hi consta la informació relativa a l'existència d'una situació de violència de gènere, la persona que l'ha sofert i l'exempció derivada d'aquesta circumstància.

Barcelona, 16 de setembre de 2022